

**PALVELUSETELI KUNTIEN
TYÖVÄLINEENÄ
Palveluseteliseminaari
Porvoossa Ilolan kylässä 10.6.2010**

Aino Närkki, asiantuntija, elinkeinopolitiikka
0400 436 438, aino.narkki@ek.fi

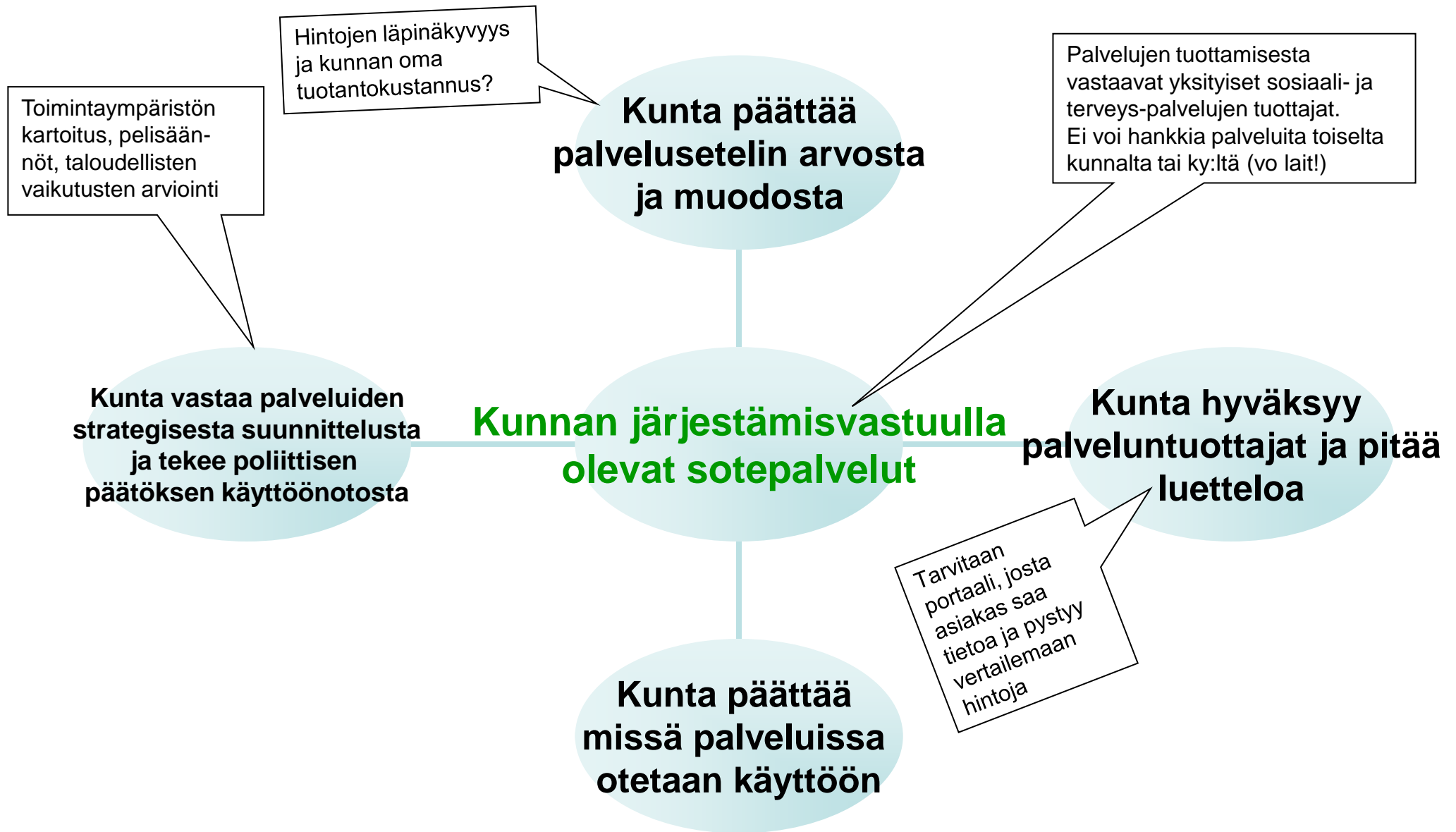
Julkiset palvelut uudistuvat

Palvelusetelilain tavoitteet osana hallitusohjelman toteuttamista

- asiakkaan ja potilaan valinnanvapauden lisääminen,
- palvelujen saatavuuden parantaminen,
- julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyön lisääminen,
- palvelutuotannon tehostaminen, monipuolistaminen ja joustavoittaminen, sekä
- edesauttaa kuntien palvelumarkkinoiden kehittymistä ja tukea pienyrittäjyyttä

Lain soveltaminen kunnassa

Kunnan palvelusetelitoiminnalle ja palveluntuottajalle asettamat vaatimukset

- Kunta voi asettaa erikseen vaatimuksia mutta ei rajoituksetta
- Vaatimusten tulee liittyä asiakkaiden tai asiakasryhmien tarpeisiin, palvelujen määrään tai laatuun tai kunnan olosuhteisiin
- Kunnan asettamien vaatimusten tulee olla palveluntuottajia syrjimättömiä ja perustua puolueettomasti arvioitaviin seikkoihin

Palvelusetelin arvon määräytyminen

- Palveluseteli tulee olla suuruudeltaan kohtuullinen ja joko kaikille käyttäjille samansuuruinen tai asiakkaan tulojen suuruuteen sidottu
- Kohtuullinen: esim. kunnan oma vastaava tuotantokustannus tai vastaavan ostopalvelun ka. hinta
- Maksuttomissa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa palvelusetelin katettava palvelun hinta kokonaan.
- Kotipalveluissa ja -sairaanhoidossa omavastuuosuus on laissa tarkkaan säännelty tulosidonnaiseksi (laskentakaavoja olemassa, ymmärretty eritavalla eri kunnissa)
- Jos tulosidonnainen on arvosta annettava päätös (muutoksenhakukelpoinen)

Näkökulmia palvelusetelin arvon määrittämiseen?

- Asiakkaan omavastuun suuruus
- Arvo vaikuttaa palveluntuottajan kiinnostukseen tuottaa palvelua
- Kunnan tehtävä on luoda edellytyksiä markkinoiden kehittymiselle ja edistää tasapuolisia toimintaedellytyksiä eri palveluntuottajien kesken
- Pitkällä aikavälillä kustannusneutraali tai kustannuksia alentava
- Palvelusetelin arvon tarkistaminen säännöllisesti ja valitun toimintamallin toimivuuden ja sopivuuden arviointi

Palveluseteli keväällä 2009 (mietintö tiedossa, laki ja sen voimaantulo auki)

- Neljäsosa kunnista käytti siivouksessa ja omaishoidon sijaistoiminnassa, viidesosa kotipalvelussa
- Ksh:ssa, kuljetus- ja ateriapalveluissa käytti 10 % kunnista
- Kolmasosa kunnista suunnitteli käyttöönottoa

	Palvelusetelimenot milj. €	Siitä kotipalvelun menot	Palvelusetelin saaneet kotipalvelun asiakkaat
2006	3,9	2,5	2936
2007	8,4	3,3	4099
2008	16,1	5,7	5938

Eri osapuolien roolit ja asiakirjat

Asiakas:

- antaa tiedot myöntämistä varten
- valitsee palveluntuottajan
- tekee sopimuksen palvelusta

Palvelusopimus

Palveluntuottaja:

- tuottaa väh. kunnallisen tasoista palvelua
- potilaslain mukainen vastuuvakuuttaminen
- palaute asiakkaalle ja maksajalle

Palveluseteli

Kunta:

- tekee päätökset ps:stä
- arvioi palvelutarpeen
- informoi
- vastaa asiakirjoista

Hyväksymispäätös

Palvelusetelin käyttö

- Terveysthuolto
 - Tuo joustavuutta ja mahdollistaa kohdistamisen
 - Ennaltaehkäisevät toimenpiteet
 - Hoitojonojen purku
- Vanhusthuolto
 - Paljon erilaisia palvelumahdollisuuksia
 - Palveluohjauksen ongelmat
- Päivähoito
 - Helppo tapa monipuolistaa palvelurakennetta
- Hammashoito
 - Hoitoon pääsyn nopeutuminen
 - Mahdollisuus hoitopaikan valintaan
 - Tasaa julkisen sektorin kysyntäpaineita

Palveluseteli - SWOT

Vahvuudet

- asiakkaan erityistarve voidaan ottaa huomioon
- asiakas voi määritellä palvelutarpeen ja tason
- asiakasvalinta parantaa laatua
- keventää byrokratiaa
- lisää palvelujen saatavuutta ja joustavuutta
- avoimuus, läpinäkyvyys ja hintatietoisuus lisääntyvät

Mahdollisuudet

- asiakkaan aktivoituminen
- yksilölle lisää vaikutus- ja valinnanmahdollisuuksia
- hyvinvointia edistävä palvelumalli
- kunnan mahdollisuudet järjestää palveluja monipuolistuvat, kustannustehokkuus paranee
- palveluyrittäjille työtilaisuuksia

Heikkoudet

- pienien yritysten toimitusvarmuus
- syrjäalueilla asuvien mahdollisuus hakeutua palveluseteliasiakkaaksi jos palvelutarjontaa ei ole
- kunnan kustannuslaskenta ei tällä hetkellä tue yksittäisen palvelun hinnan määrittämistä
- sähköisen asioinnin heikkoudet

Uhat

- palvelujen esim. kotihoito-palvelujen organisoinnin ongelmat
- hinnoitteluun liittyvät kysymykset
- hallintoon liittyvät vaikeudet

Palveluseteli ja kansalaisten tasa-arvo?

- **Taloudellinen tasa-arvo;** jos kunta on asettanut palvelusetelin arvon kohtuulliseksi lisääntyy varsinkin heikommassa taloudellisessa asemassa olevien valinnanmahdollisuudet
 - perustuslaki ei takaa esimerkiksi vähävaraisille tai moniongelmaisille muita suurempaa oikeutta palveluihin vaan ne kysymykset on ratkaistava erillisin poliittisin päätöksin.
- **Tasa-arvo hoitotulosten suhteen;** asiakkaalla on mahdollisuus valita parhaana pitämänsä hoitopaikka
- **Maantieteellinen tasa-arvo**

Keskeisiä kysymyksiä kuntanäkökulmasta

- Tuottajien hyväksymismenettely
- Palvelusetelin arvo, talousvaikutukset (kunnan oman tuotannon kustannusten tuntemus)
- Asiakkaiden kieltäytymisoikeus
- Rekisterinpitokysymykset (tavat toimia laillisesti)
 - Terveystieteidenhuolto: tarkka lainsäädäntö
 - Sosiaalipalvelut: henkilötietolaki, yleinen taso
- Palvelusetelijärjestelmän hallinnointi
 - Alueellinen järjestelmä?
 - Laskutus jne. -> transaktiokustannukset
 - Tieto annetusta palvelusta
 - Mahdolliset muut kysymykset, esimerkiksi arvonalisäverokysymykset

- Kuusamo on ottanut Suomen ensimmäisenä kuntana käyttöön palvelusetelin esh:ssa: kaihi-, tekonivel- ja lihavuusleikkauksiin sekä olkapää-, polvi- ja käsikirurgisiin leikkauksiin ja toimenpiteisiin.
- Kuntalaisen omavastuu toimenpiteen hinnasta on noin neljäsosa. Asiakas valitsee itse palveluntuottajan kunnan ylläpitämästä rekisteristä, joka sisältää hyväksytyt palveluntuottajat ja heidän hintansa.

KIITOS !

Aino Närkki
Asiantuntija, elinkeinopolitiikka
0400 436 438, aino.narkki@ek.fi

